

UN ESBORRANY

DE PAIS

CONSTRUCCIO NACIONAL

A LES ILLES BALEARS

DEL SEGLE XXI

UN ESBORRANY
DE PAÍS
CONSTRUCCIÓ NACIONAL
A LES ILLES BALEARS
DEL SEGLE XXI

Fundacions
Darder
Mascaró

El text d'aquest manifest es troba sota llicència Creative Commons BY-SA i tant la versió en castellà de l'obra com totes les ponències en què s'inspira es poden trobar a <http://unesborrydepais.cat>.

ISSN: 2444-8117

Edita:

Fundacions Darder-Mascaró

Coordinador de les jornades:

Joan Colom

Autors:

Guillem Bestard, Biel Payeras i Jaume Ribas

INTRODUCCIÓ

El mallorquinisme polític es troba en un moment d'impàs, en l'encreuament de camins entre les formes de fer i entendre la política executada al llarg de dècades i les noves necessitats que imposa un context cada vegada més canviant i complex.

Durant els darrers quaranta anys, el mallorquinisme ha aconseguit elaborar l'únic projecte nacional alternatiu a l'espanyol en la història de Mallorca capaç de penetrar en àmplies capes de la societat; no només per haver aconseguit una important representació institucional, sinó també per la seva marcada incidència en el discurs polític imperant. Així, bona part de les seves reivindicacions i postulats han esdevingut gairebé transversals: des de la promoció i la defensa de la llengua catalana fins a la millora del finançament, passant per la reclamació d'una fiscalitat diferenciada que compensi els costos de la insularitat.

Malgrat tot, el mallorquinisme no està encara en condicions de ser considerat un moviment polític hegemònic i, alhora, està mancat d'una estratègia efectiva que li permeti assolir aquest objectiu. Una estratègia que necessàriament s'ha d'erigir sobre les coordenades socials, demogràfiques, econòmiques i culturals de la Mallorca de la postmodernitat, de les identitats líquides, de la multitud de llengües i orígens, de les desigualtats socials i de gènere... d'una terra mancada de projecte col·lectiu compartit entre la majoria dels seus ciutadans.

Cal revisar com s'ha entès la mallorquinitat fins avui dia. Cal un mallorquinisme de construcció, més centrat a establir ponts i punts de trobada entre totes les realitats de l'illa, un mallorquinisme que, sense perdre de vista els referents de tots aquests anys de lluita, passi a ser l'arquitecte d'un nou país. Cal, en definitiva, bastir el mallorquinisme de grans idees i, com deia Antonio Gramsci, "les idees són grans tan bon punt són realitzables".

El manifest que teniu a la vostra disposició és un recull de les idees força sorgides al voltant de les Jornades d'Estudi i Debat *Un Esborrany de País*, impulsades per les Fundacions Darder-Mascaró l'any en què es commemorava el cinquantè aniversari de la publicació de *Els Mallorquins* de Josep Melià. Unes Jornades que s'iniciaren amb la presentació de trenta-tres comunicacions el novembre del 2016 i que continuaren, el 2017, amb un llarg procés de discussió a partir de debats organitzats a Palma, Inca i Manacor. Així mateix, el procés ha comptat amb una jornada internacional - Sobiranismes: Estratègies Transformadores - en què participaren representants de moviments sobiranistes del País Valencià, de Catalunya, d'Andalusia, del País Basc i de Galícia.

MANIFEST

Un nou paradigma guia aquest manifest: la identitat no és quelcom inamovible sinó una construcció social constant, un procés cultural que basteix imaginaris comuns. Si la identitat és permeable als canvis socials, consegüentment la percepció que els mallorquins han de tenir de si mateixos l'any 2018 no pot ser la mateixa que tenien a mitjan segle XX. La societat mallorquina ha canviat i el mallorquinisme ho ha de fer en paral·lel.

L'èxit o fracàs d'una proposta identitària depèn del grau d'interacció entre la cultura nacional que es promou i la realitat i experiències quotidianes de la societat. Per tant, cal en primer lloc conèixer el punt de partida identitari, ja que només a partir d'aquí es pot elaborar una estratègia efectiva i funcional, a llarg termini, de construcció d'una nova identitat nacional que pugui ser compartida de forma majoritària. En aquest sentit, un dels principals errors del nacionalisme mallorquí a l'hora d'establir una estratègia eficaç de canvi identitari dels ciutadans ha estat partir de la consideració d'Espanya com un ens aliè, artificial, com un simple organisme administratiu amb seu a Madrid i que res no té a veure amb el sentir general dels illencs. Contràriament, convé assumir l'anàlisi segons la qual la identitat espanyola té ja un cert recorregut històric a la nostra societat, que ha estat la primera identitat nacional moderna que han experimentat els mallorquins i que per bona part d'aquests és sentida de forma normal sense cap contradicció amb el fet de tenir unes determinades característiques particulars com a poble. De tota manera, reconèixer el relatiu èxit del nacionalisme espanyol no ha de fer perdre de vista que és fruit d'un projecte engegat per les elits que han construït l'Estat, que ha volgut acabar amb la pluralitat dels territoris que el conformen i que ha promociat una memòria històrica que relega a l'oblit l'existència d'institucions polítiques d'autogovern i les lluites per a la seva restitució i manteniment.

De vegades, el combat dialèctic i la pugna identitària amb l'espanyolisme ha consistit en una confrontació directa de simbologia i idearis nacionals. S'ha optat per una tàctica de "fer pedagogia", tot pensant que els ciutadans automàticament caurien en el compte del seu error i abraçarien tesis nacionals mallorquinistes. El cert, però, és que sovint les persones no interpretam els fets de forma "racional" sinó a través del sedàs dels marcs conceptuals, els quals actuen com a filtres culturals i ens serveixen per donar sentit a la realitat que ens envolta. Així, si els fets que se'ns exposen no es poden enquadrar dins d'aquest esquema mental, el més probable és que rebotin i el marc dominant es mantingui. Esclarint les grans línies que sustenten el marc cognitiu del grup central de la ciutadania a la qual es pretén arribar, l'estratègia ha de ser

transformar-lo, canviar el “sentit comú” assenyalant les contradiccions i les febleses d’aquest mateix marc per debilitar-lo i alliberar el terreny que permeti consolidar i ampliar un marc alternatiu. Es tracta, doncs, de girar el discurs de la multiplicitat d’identitats que sol emprar el nacionalisme espanyol, en un sentit regional, per donar-li un significat que debiliti l’estructura sobre la qual s’aguanta tota la seva construcció.

Si hi ha un terme que caracteritza la societat del segle XXI, en especial a l’Europa occidental, és el de la *societat dels valors líquids*. Aquest fet incideix en la forma que els ciutadans perceben les identitats i s’autoperceben a si mateixos. Amb això, en paral·lel a l’ús d’estratègies discursives que no xoquin directament amb el marc cognitiu que empara les concepcions imperants, el mallorquinisme ha de defugir els marcs nacionals clàssics que reclamen fidelitats exclusives i crear-ne un de nou que sigui més efectiu per tal d’aprofitar les debilitats del relat espanyolitzador: cal utilitzar la identitat líquida a favor nostre. El mallorquinisme ha de plantejar-se la importància de connectar políticament amb les voluntats majoritàries plurals del poble de Mallorca, tot evitant el conflicte entre sensibilitats individuals de pertinença nacional.

Es tracta d’engrandir el *nosaltres* i empètir l’*altres*. Oferir un discurs amb el qual molta més gent es pugui sentir atreta o identificada amb el *nosaltres* que es proposi i no es vegi empesa a l’alterització. Reelaborar el discurs nacional per crear una identitat que sigui més oberta i que no demani lleialtats úniques ni superiors, que no sigui incompatible amb el sentiment d’afecte i pertinença d’alguna forma amb Espanya i altres tipus d’identitats. Si un projecte nacional ha de ser tancat i reclamar lleialtats úniques per sobre de les altres no ha de ser el mallorquí, ha de ser l’espanyol; perquè en una terra amb una gran varietat cultural, lingüística i d’origens, la victòria està en saber apropiarse d’aquest fet, en assemblejar-se al màxim a la societat a la qual es vol representar. Espanya com a estat-nació representa tot el contrari, un projecte nacional uniformitzador que té al·lèrgia a la diversitat, que no reconeix el llegat cultural i la identitat de bona part dels seus ciutadans. El mallorquinisme ha d’aconseguir crear una identitat atractiva per als mallorquins d’ara i del futur que ha de ser entesa en la seva màxima expressió.

Des d’un punt de vista cultural o lingüístic, el poble de Mallorca no ha estat sempre tan heterogeni com ho és avui dia. Si a això se li suma la necessitat de contrarestar un espanyolisme uniformador i excloent, s’obté que el procés de construcció nacional iniciat pel mallorquinisme el segle XIX prengué com a pilars fonamentals, gairebé de forma exclusiva, la llengua i la cultura. D’aquests condicionants històrics es deriva que la formació i motivació del

gruix de la militància mallorquinista hagi estat, sobretot, lingüística i cultural, quedant en un segon pla altres àmbits que podrien haver ajudat a socialitzar encara més el seu ideari. En tot cas, però, queda clar que avui dia Mallorca és una realitat plural i diversa, farcida de complexitats. Per aquest motiu, la mallorquinitat, com a constructe social, ha de partir d'un pluralisme constitutiu en el sentit que han de ser diversos els components que l'articulin. Així, cal aprofundir o explorar altres elements susceptibles de conduir a una presa de consciència nacional per part dels ciutadans. Aquí se'n destaquen dos, a més de llengua i cultura: d'una banda la insularitat, en tant que constitueix un factor que afecta de manera transversal a tots els mallorquins, i d'altra banda la defensa del territori, ja que presenta un fort vincle amb el model socioeconòmic i comporta l'assumpció implícita d'un marc referencial autocentrat.

Bastir la mallorquinitat d'un pluralisme constitutiu s'ha d'encaminar a l'acceptació i afirmació de Mallorca com un sol poble que es reconeix a si mateix en la diversitat. Els castellanoparlants que viuen a Mallorca són també mallorquins i cal abandonar qualsevol actitud paternalista cap a ells. El mallorquinisme, que ha de ser un termòmetre fiable a través del qual entendre el país, els ha d'incorporar en un pla d'igualtat amb l'objectiu d'erigir un projecte col·lectiu en comú. Convé, en aquest sentit, abandonar el paradigma de la integració i apostar fermament pel de la inclusió, en què tothom des de la seva realitat i identitat és igual que la resta.

Si una estratègia és la forma en què un moviment polític respon a la realitat social sobre la qual pretén incidir, el mallorquinisme ha d'assemblar-se al país, la seva pluralitat s'hi ha de veure reflectida, i d'aquesta manera pot plantejar-se el repte d'esdevenir un projecte guanyador i de majories capaç de concretar horitzons de futur. En aquesta línia, quan sigui necessari, el mallorquinisme també ha de produir discurs en castellà i en altres llengües. Cal defugir lògiques puristes amb l'objectiu de fer arribar el missatge a determinades capes socials que sovint han estat impermeables a l'ideari mallorquinista. Es tracta, per exemple, de defensar en castellà la llengua catalana com a element de cohesió social i punt de trobada, sense que això suposi cap mena de contradicció.

Les eines de cohesió com la llengua no poden ser *patriotitzades*, sinó que s'han de viure des de l'absoluta normalitat. La llengua catalana és patrimoni de tots els mallorquins, també dels mallorquins castellanoparlants, i per consolidar aquesta idea cal crear un relat de país que els interpel·li, a la seva cosmovisió i a les seves contribucions a la història de Mallorca. Enllaçant amb aquest darrer punt, la història recent del nostre poble no s'entendria sense les

onades migratòries i les aportacions culturals que en paral·lel s'han produït. En aquest sentit, el mallorquinisme no només ha de dotar les migracions d'esperança, sinó que a més ha de lligar el seu projecte nacional a la millora efectiva de les condicions materials de vida de la ciutadania i a les idees de progrés i justícia social. Emfasitzant el potencial útil del projecte, basat no tant en la reclamació de drets com a comunitat nacional ja donada i feta com en la consecució de drets i llibertats ciutadanes, el mallorquinisme ha de ser capaç de consolidar un relat hegemònic que aplegui una nova majoria social.

La consolidació d'una certa hegemonia no és un eslògan fàcil. Certament l'hegemonia és una eina per aplicar polítiques mallorquinistes, però també és una finalitat en si mateixa. Si la societat assumeix com a normals algunes de les vindicacions del mallorquinisme, serà més difícil que els seus adversaris apliquin mesures o facin propostes que vagin en contra d'aquesta hegemonia. Així, ser hegemònic no és només imposar-se electoralment o ser forts als carrers, sinó també marcar els límits de la política possible i definir el camp en què es podrà moure l'adversari: l'hegemonia igualment consisteix en la construcció d'irreversibilitats a partir de l'execució de polítiques públiques transformadores.

En una línia similar, existeix una certa consciència que l'autogovern ha estat positiu de forma molt clara en àmbits com el lingüístic, el cultural o l'ambiental i que ha augmentat la proximitat entre institucions i ciutadania. Tanmateix, en matèria de serveis socials, sanitat o model econòmic, entre d'altres, no hi ha una sensació col·lectiva generalitzada que s'hi hagi produït una millora substancial des de l'assumpció de les competències. La millor manera de crear aquesta consciència segons la qual les institucions pròpies i l'autogovern són útils en tots els àmbits és fer-ne una bona gestió. L'eficàcia, l'excel·lència, la transparència, l'honestedat i la capacitat transformadora han de ser les credencials del mallorquinisme polític quan ocupa càrrecs institucionals. Si el bon govern reforça les institucions d'autogovern, aquest bon govern es converteix també en la millor manera de fer-les resistir a l'amenaça recentralitzadora.

Una amenaça recentralitzadora que també cal combatre creant o enfortint una consciència col·lectiva que exigeixi més competències i autogovern. Es tracta de posar de manifest els límits de les institucions autonòmiques insistint en tot allò que no es pot fer o es podria fer millor si es pogués decidir sobre un àmbit concret. Emprant exemples pròxims i quotidians sobre la manca de capacitat de decisió es genera una tensió amb l'Estat que reforça la dicotomia *centre-perifèria* del tauler polític mallorquí.

Reprement la lògica de la identitat com a construcció social, les grans mobilitzacions ciutadanes que s'han produït els darrers quaranta anys a Mallorca són, segurament, l'acte col·lectiu d'afirmació política més important que ha viscut el mallorquinisme. Han estat períodes excepcionals i d'especial turbulència social en què una part significativa del poble de Mallorca s'ha unit, compromès i mobilitzat. Les mobilitzacions per la llengua, el territori i els drets socials i laborals han estat una potent eina de construcció d'identitat i de creació de societat civil. Amb això, un dels eixos des dels quals cal cohesionar la societat mallorquina és el de les mobilitzacions ciutadanes com a motor de canvi. L'autoestima col·lectiva dels ciutadans i ciutadanes s'ha de fomentar amb el record que la seva implicació i mobilització genera beneficis per al conjunt de la població. La idea força és passar de la denúncia a les propostes, tot impulsant lluites de masses transversals i participant en els moviments que ajudin a assolir l'hegemonia. És de cabdal importància desbordar els eslògans i les propostes que només comptin amb el suport de minories: el mallorquinisme ha de fer travessar el gruix de la ciutadania cap a postures autocentrades que galvanitzin el terreny per a la consecució de la plena sobirania.

Si les mobilitzacions ciutadanes esdevingudes a Mallorca al llarg dels darrers quaranta anys han estat una potent eina de creació de societat civil, el cert és que la xarxa cívica del país no passa pel seu millor moment. Cal reforçar aquesta xarxa, ja que sense una societat civil independent, forta, arrelada i amb capacitat mobilitzadora, la construcció nacional és gairebé impossible. Partint d'una consideració demogràfica elemental, el reforçament de la xarxa cívica ha de prioritzar la seva tasca a Palma i a l'àrea metropolitana - que és on es concentra més de la meitat de la població i on el mallorquinisme es juga el seu esdevenir. Encara en aquesta línia, cal construir lideratges potents que ajudin a connectar amb els nous sectors socials, tot promocionant aquelles persones que puguin fer de pont i ajudin el mallorquinisme a créixer dins àmbits fins ara impermeables. En qualsevol cas, havent apuntat que el factor social és la clau de volta per assolir l'hegemonia política a la zona metropolitana, no convé perdre de vista que un dels pilars bàsics del mallorquinisme polític és la seva implantació de llarg a llarg del territori. I és que la millor manera de consolidar Mallorca com un sol poble rau en la capacitat d'articular un projecte en comú que parteixi des del llogaret més petit a la ciutat més gran del país.

En la tasca de reforçament de la xarxa cívica, no es pot obviar la potencialitat que està demostrant el moviment feminista, tant pel que fa a la politització com a la mobilització. Això fa que els incentius del mallorquinisme per

emprendre, fomentar i adoptar com a pròpia la lluita feminista siguin dobles: per una banda, la solidesa del moviment serveix per enfortir i ampliar la xarxa cívica mallorquina i, per l'altra, la tradició democràtica i alliberadora del mallorquinisme casen amb les reivindicacions feministes. Sense feminisme no hi ha sobirania i el feminisme, com a ideal de defensa dels drets, llibertats i capacitats de més de la meitat de la població és una part essencial de qualsevol idea de poble emancipat.

Una altra de les qüestions essencials per a la construcció del discurs mallorquinista és precisament la mateixa denominació d'aquest espai polític. En l'actual context, el mot *sobiranisme* és el concepte que millor supera la resta d'*ismes* i que més consens crea. La sobirania és el pal de paller de les diferents tradicions transformadores, republicanes i democràtiques de Mallorca. El punt fonamental, però, és aquesta apel·lació directa a la sobirania en un context europeu i mundial en què la seva recuperació no és només necessària per fer front al centralisme uniformitzador dels Estats, sinó també a les polítiques d'empobriment que implementen els grans poders econòmics transnacionals: l'escenari actual versa sobre sobirania múltiple. Enfront de la denominació clàssica de *nacionalista*, que posa l'èmfasi en allò que som, la de *sobiranista* al·ludeix directament a allò que volem ser i és que el sobiranisme es concreta en la vindicació absoluta de la sobirania popular, en el dret a decidir sobre tot allò que ens afecta. Amb això, el concepte *sobiranisme* és el més adequat per bastir un projecte ampli de construcció nacional, de conquesta i defensa de drets socials i d'engrandiment de l'espai polític mallorquinista per a la consecució de majories socials àmplies. El mallorquinisme polític ha de ser un projecte estrictament cívic de recuperació de sobirania.

La demanda de sobirania ha de ser aplicada a un subjecte, a alguna comunitat que sigui demandant i propietària legítima de la sobirania popular. En aquest sentit, de la trajectòria històrica d'una part del mallorquinisme es desprèn una indefinició o divisió sobre el subjecte polític, provocada, entre molts d'altres factors, per la subalternitat de Mallorca i del mallorquinisme respecte a Catalunya, que molt sovint apareix com a referent polític a seguir. Una idea de subalternitat respecte a Catalunya que, si bé s'explica pel dinamisme i caràcter precursor del seu catalanisme, s'ha d'entendre com la situació de dependència a partir de la qual s'ha concebut el subjecte polític – especialment durant el primer terç del segle XX, imitant les propostes d'un catalanisme que actuava en un context i una societat totalment diferents de les de Mallorca – i ha portat com a conseqüència la falta de relat i penetració social del mallorquinisme. Afegint-hi el fet que les Illes Balears es troben en un espai perifèric de l'Estat, es dona el resultat d'entendre el país com a

perifèria de la perifèria i tot plegat reflecteix com s'ha percebut: sovint subordinat a algun altre subjecte.

La nació, com a concepte plenament polític, no té res de predeterminat, sinó que és la construcció constant d'un imaginari col·lectiu. Hi ha, certament, un substrat que condiciona el què, però no l'hipoteca eternament. Mallorca és la nació dels mallorquins perquè aquests s'identifiquen majoritàriament amb l'illa i, consegüentment, és Mallorca el subjecte a través del qual vehicular les demandes de sobirania.

Convé en aquest punt fer un incís sobre dos aspectes que conformen i doten de sentit l'univers simbòlic del mallorquinisme. D'una banda, amb l'objectiu de construir un projecte nacional-popular per a Mallorca, el mallorquinisme ha de tenir un posicionament clar sobre la bandera que l'ha de simbolitzar. Partint de la consideració de Mallorca com a subjecte polític, el mallorquinisme ha d'apostar decididament per apropiarse i emprar habitualment la bandera oficial de Mallorca, la quadribarrada vertical amb el castell, en tant que és l'única que les mallorquines i mallorquins senten majoritàriament com a pròpia. Això, que és fonamental per a l'esdevenir nacional de Mallorca, és absolutament compatible amb l'ús habitual de la senyera llisa en tot tipus d'actes culturals i festius, la qual cosa, a més, consolida la normal pertinença de Mallorca a la comunitat lingüística i cultural catalana. I d'altra banda, el mallorquinisme ha de donar suport i procurar consolidar tots aquells elements que ajuden a crear un imaginari nacional propi, destacant en aquesta línia el potencial de les festes populars o la necessitat de comptar amb referents intel·lectuals, artístics o culturals, entre d'altres.

Reprement el fil de la nació, Mallorca com a tal no pot entendre's políticament deslligada del context pluriinsular. El principal lligam existent entre Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera és el repte de recórrer un handicap compartit: la insularitat. Les Illes Balears, doncs, s'han de concebre nacionalment com una comunitat d'interessos que parteix de cadascuna de les realitats insulars. Així, la base fonamental del projecte polític del sobiranisme illenc ha de ser el reconeixement mutu de les diverses realitats insulars. Conjuguar el marc administratiu compartit i la voluntat expressa de desenvolupar políticament i de forma plena els marcs insulars ha de ser la *via illenca al sobiranisme*, i enfortir les Illes Balears s'ha de fer des de la construcció nacional de cadascuna de les illes, de cadascun dels subjectes. D'això es deriva que la principal diferència que presenta el sobiranisme respecte d'altres projectes polítics és la conceptualització dels principis de subsidiarietat i autonomia per a la realitat pluriinsular: per al sobiranisme illenc les relacions inter-illes

parteixen d'un reconeixement inicial dels diferents subjectes, i no només d'un procés de descentralització cap a subunitats administratives.

En tot cas, però, les Illes s'han de projectar davant l'Estat, Europa i el món amb una veu única. En aquest sentit, el sobiranisme illenc ha de fer un major esforç per projectar-se a l'exterior. És imprescindible donar a conèixer el "problema illenc" a escala espanyola i europea, i encara més important: el sobiranisme illenc s'ha d'inserir en lògiques internacionals sobiranistes, tant d'estats-nació com de nacions sense Estat. Si el sobiranisme illenc és capaç de connectar-se internacionalment a través de xarxes de complicitat, els illencs el percebran no com un moviment exclusivament local, sinó d'aprofundiment democràtic homologable als moviments emancipadors que s'esdevinguin a l'Estat i als seus pobles, a la Mediterrània, a Europa i al món. A l'àmbit estrictament estatal, els diferents sobiranismes - inclòs l'illenc - han de tenir una lectura compartida d'Espanya i aprofitar tant les esclotxes del règim del 78 com les finestres d'oportunitat que se'n derivin per coordinar respostes conjuntes.

La construcció nacional de Mallorca i la projecció conjunta de les Illes al món no és incompatible amb la tasca de reforçar els llaços culturals i lingüístics que uneixen els Països Catalans. El mallorquinisme ha de facilitar tants d'espais de diàleg com siguin possibles per a la promoció conjunta d'un marc cultural compartit, així com teixir relacions d'afinitat amb les organitzacions polítiques, sindicals i civils dels diferents territoris. D'altra banda, en tant que arc mediterrani i perifèria de l'Estat, a les Illes Balears, al País Valencià i a Catalunya sobresurten una sèrie d'interessos econòmics, geoestratègics i d'intercanvi comercial que cal assumir amb plena normalitat, de forma autònoma i respectant cadascuna de les parts. Així mateix, és imprescindible compartir els debats que els diferents sobiranismes de cada territori tenen per fer front a la crisi de l'Estat autònom. El mallorquinisme, en definitiva, ha d'apostar per processos de cooperació des del reconeixement mutu i l'autonomia dels diferents territoris de parla catalana.

Mallorca és una realitat complexa i canviant, i això és inevitable. Sentint-nos hereus d'un llegat històric i essent conscients de l'esborrany de país que volem dibuixar, impliquem-nos a cada poble i a cada barri, arremanguem-nos bé i enfanguem-nos fins als genolls per convertir la Mallorca d'avui, la Mallorca que tenim, en la Mallorca que volem. Si som capaços d'interpretar el país, el triomf del mallorquinisme serà, també, inevitable.

Les Fundacions Darder-Mascaró neixen de la col·laboració entre les Fundacions Emili Darder i Ateneu Pere Mascar. La idea central del protocol de debat que regeix aquest espai de diàleg i d'idees es resumeix en el següent paràgraf: “el nostre País necessita impulsar “laboratoris d'idees”, que amb solvència i criteri sàpiguen afrontar l'anàlisi de la nostra pròpia realitat, avaluar les experiències que tant des de les institucions democràtiques progressistes com des de la societat civil es posin en marxa, aportar idees noves per construir projectes alternatius i abordar a fons la formació de quadres per construir i mantenir una societat futura”.

www.fundacionsdardermascaro.cat

twitter.com/dardermascaro

facebook.com/dardermascaro

Fundacions
Darder
Mascaró